

Motion till riksdagen

1988/89:Ju216

av Erkki Tammenoksa m.fl. (s)

Kvarterspolisverksamheten

Mot bakgrunden av ökande brottslighet i främst våra storstadsområden måste det ifrågasättas om problemen i längden kan bemästras bara genom att öka resurserna för brottsbekämpning.

Inom polisen används den övervägande delen av resurserna till att klara redan inträffade brott. Många brott kommer över huvud taget aldrig att utredas. Speciellt allvarligt är detta när enskild har drabbats. Trots denna utveckling med växande problem när det gäller att klara brottsbekämpningen måste satsningarna på att förebygga brott och kriminell verksamhet intensifieras på många olika sätt. Det gäller i synnerhet att förhindra att barn och ungdom dras in i kriminell verksamhet.

Att satsa på att förebygga brott och kriminalitet är inget som ger omedelbara och synbara resultat – allra minst när det gäller att påverka attityder och inställning bland barn och ungdom. Inte desto mindre är det av avgörande betydelse för vilket samhälle vi skall få och vilken kriminalitet och brottslighet vi har att leva med. Inget tyder på att man i något samhälle kan åstadkomma en förbättring bara genom att koncentrera resurser på brottsbekämpning och exempelvis skärpning av straffen. Det blir bara värre – taktiken beror kanske på hur mycket poliser vi har och vilka resurser vi ger dem.

Problemen är mycket koncentrerade till våra större tätortsområden – inte minst våra storstadsområden. Någon patentrösning på hur problemen skall kunna bemästras eller vilka brottsförebyggande åtgärder som är tillräckliga kan knappast ges. Men många exempel finns som visar att kvarterspoliser just i storstadsförorter betyder mycket när det gäller brottsförebyggande. En viktig insats görs av kvarterspoliser för att tidigt uppmärksamma ungdomar som håller på att ledas in på farliga vägar. Om en kvarterspolis endast skulle kunna förhindra att en enda ungdom undandrogs rekryteringen till ett liv i kriminalitet och asocialitet skulle bara det motivera insatsen både för individen och samhället. Troligtvis har en kvarterspolis en större betydelse än så, men det är som sagt svårt att mäta. En kvarterspolis insats kan inte registreras i form av mängden rapporter över polisengripande, utredningar, förhörsprotokoll etc. Just genom att kvarterspolisverksamheten skiljer sig från mycken annan polisverksamhet och skall verka genom att vara och synas. tala med människor. lära känna dem, vara till deras stöd och skapa trygghet kan man ha svårt att finna mått på värdet av deras insatser. Därför kan kvarterspolisen lätt bli bortprioriterad i tider av resursknapphet mot mer påtagliga polisinsatser.

En förstärkning och utvidgning av kvarterspolisen både vad gäller antal,

kompetens, ansvarsområde, organisation och resurser i övrigt är mycket angelägen. Här kan hänvisas till proposition 1988/89:100, bilaga 15, där civilministern framhåller: "Polisens brottsförebyggande ansträngningar bör inriktas på ungdomar i riskzonen för kriminalitet." Ett medel för detta är enligt vår mening just en satsning på kvarterspoliserna.

Skall ökade resurser kunna avdelas till kvarterspolisorganisationen på kort sikt måste det ske genom omfördelning av resurserna inom polisen. Det är heller inte rimligt att ta en sådan förstärkning från prioriterade områden. Det bör kunna övervägas om inte en del av resurserna för trafikövervakning och beivrandet av trafikbrott skulle kunna omdisponeras för en förstärkning av kvarterspolisorganisationen.

Nu skall sägas att detta i sig inte är en bra lösning. Trafikpolisen är i sin tur ett utomordentligt exempel på vad som kan uppnås genom brottsförebyggande verksamhet. Genom att visa sig ute i trafiken eller markera sin närvaro påverkas trafikbeteendet i hög grad vilket har stor betydelse för trafiksäkerheten.

Avvägningen av vilken nivå trafikövervakningen skall ha och vilka resurser som skall avdelas för den är egentligen orimligt att prioritera mot polisens uppgifter att förhindra, uppdaga och beivra brott och kriminalitet. Trafikpolisens uppgifter hör främst hemma inom trafiksäkerhetsområdet och borde då avvägas mot andra åtgärder inom den sektorn. Detta resonemang skulle som en yttersta konsekvens leda till att trafikpolisen bröts ut ur polisväsendet för att bli en egen polisorganisation under trafiksäkerhetsverket. En parallell till detta är exempelvis tullpolisen som sorterar under tullverket.

Kan en omprioritering av resurser göras på kort sikt för att stärka kvarterspolisorganisationen så är det viktigt att den ges en långsiktig inriktning. Detta så mycket mer som man på längre sikt inte bör utesluta att möjligheter till resursförstärkningar till polisen även fortsättningsvis skulle kunna komma kvarterspolisorganisationen direkt till del.

Enligt polisen binder stats- och motsvarande utländska besök stora resurser som kunde användas till brottsbekämpning. Det vore på sin plats att undersöka om enheter från andra samhällssektorer delvis skulle kunna avbörda poliser i dessa fall. Det är ett faktum att de stora pådragen orsakar stora resursförluster när polisen undandrar styrkor. Detta innebär också övertidsersättningar som är svåra att kompensera.

En förstärkning av kvarterspolisen bör inte bara göras kvantitativt även om det är det som kommer i första hand och kan göras omedelbart. En viktig förändring är också att kvarterspolisens anseende och ställning inom polisväsendet stärks "det skall vara fint att vara kvarterspolis - det finaste man kan bli inom polisen". Man kan här peka på möjligheter till en väsentligt bättre yrkeskarriär. En annan utbildning kan också behövas direkt inriktad på kvarterspolisjobbet. Detta skulle kunna ske som en särskild utbildning/fortbildning utöver grundutbildningen vilken skulle vara öppen även för redan verksamma poliser att genomgå och därmed ge behörighet till att söka de särskilda kvarterspolitjänsterna.

Möjligen behövs också förändringar i instruktionen och organisationen av polisen för att ge kvarterspoliserna större möjligheter att verka. Detta är

frågor som mer noggrant bör utredas.

Mot. 1988/89
Ju216

En kvarterspolis verkar i ett lokalområde och kontakterna med samhällsorganen är viktiga på det lokala planet, inte minst de politiska lokala organen som exempelvis sociala distriktsnämnden. De stora vaktområden som finns exempelvis i Stockholm är större än de flesta polisdistrikt ute i landet. Kontakten mot politiskt förtroendevalda blir tämligen avlägsen. Ett politiskt organ i form av någon sorts lokal styrelse knuten till ett stort vaktområde skulle kunna spela en roll för att garantera att kvarterspolisorganisationen ej dras in i den allmänna polisverksamheten och att det brottsförebyggande långsiktiga arbetet försummas. En lokalstyrelse eller annat förtroendemanorgan skulle även kunna ha positiva effekter för att främja polisens arbete och allmänhetens förtroende för polisen. Man kan ju erinra om att i USA väljs poliser (sheriffer) i allmänna val till sitt arbete och kan avsättas om man är missnöjd med deras sätt att sköta sina uppgifter.

Motionen vill aktualisera en del frågor kring polisen som en följd av det behov som föreligger för att förstärka kvarterspolisorganisationen.

Hemställan

Med hänvisning till det ovan anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att kvarterspolisorganisationen stärks omedelbart genom att resurser omprioriteras inom polismyndigheten,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att utreda möjligheterna att genom bättre yrkeskarriär, utbildning, instruktions- och organisationsförändring förstärka kvarterspolisorganisationen,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att viss polisverksamhet inom trafikområdet kan överföras till annan organisation och därmed frigöra ytterligare resurser för förstärkningar av kvarterspolisverksamhet och annan brottsförebyggande verksamhet,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om andra samhällssektorer hjälp för att avhjälpa polisens arbete vid statsbesök och liknande aktiviteter.

Stockholm den 24 januari 1989

Erkki Tammenoksa (s)

Stig Gustafsson (s)

Barbro Evermo Palmerlund (s)

Oskar Lindkvist (s)